

Norsk fôr til geit: Kraftfôrbruk i geiteholdet

Forfatter

Hege Gonsholt, Topp Team Fôring Geit i TINE

Sammendrag

I 2015 brukte besetninger i Geitekontrollen i gjennomsnitt 36 kg kraftfôr per 100 kg produsert mjølk. Det er en liten økning i forhold til året før. Kan vi produsere mer og bedre grovfôr, utnytte beiten bedre, tilpasse ytelsen og redusere bruk av kraftfôr for å nå målet om økt andel norsk fôr i rasjonen?

Publisert

2016

Referanse

Sau og Geit 2/2016

Utskriftsdato

26.03.2025 www.fag.nsg.no

Norsk fôr til geit:

Kraftfôrbruk i geiteholdet

Kan vi nytte utmarksbeitene enda bedre enn i dag? (Foto: Hege Gonsholt)

I 2015 brukte besetninger i Geitekontrollen i gjennomsnitt 36 kg kraftfôr per 100 kg produsert mjølk. Det er en liten økning i forhold til året før. Kan vi produsere mer og bedre grovfôr, utnytte beitene bedre, tilpasse ytelsen og redusere bruk av kraftfôr for å nå målet om økt andel norsk fôr i rasjonen?

I dag blir om lag 75-80% av geitmjølk produsert på norske ressurser. Grovfôr og beite er basis i produksjonen, men kraftfôret inneholder flere importerte ingredienser. I gjennomsnitt kan en regne at kraftfôr til geit inneholder 50% importerte råvarer, og dermed er det kraftfôrbruken som i første rekke avgjør hvor stor andel norsk fôr som inngår i rasjonen.

Stor variasjon mellom fylker

Årsstatistikk for Geitekontrollen 2015 viser stor variasjon mellom fylker - både med henblikk på kg kraftfôr per årsgeit

og kg kraftfôr per 100 kg mjølk, se tabell 1. Det ble brukt mest kraftfôr i Telemark; med 43 kg kraftfôr per 100 kg mjølk. Rogaland var fylket som ga minst; 21,6 kg kraftfôr per 100 kg mjølk.

Utvikling mot større geiteflokker og økt ytelse

Gjennomsnittlig besetningsstørrelse og kvote per bruk har gått betydelig opp de siste årene. For eksempel var det i gjennomsnitt 83 årsgeiter per bruk i 2005, mens det i 2015 var 111 årsgeiter. Gjennomsnittlig kvotestørrelse har økt til 76.870 liter, og i 2015 hadde 23 av totalt 285 foretak geitmjølkkvote over 160.000 liter. Ytelsen har økt fra 615 kg per årsgeit i 2005 til 725 kg per årsgeit i 2015. Tørrstoffet har gått opp fra 11,3 til 11,9.

Hvordan påvirker utviklingen bruk av kraftfôr?

Det er mange faktorer som har medvirket til økningen både i ytelse og tørrstoff. Større kvoter kan være en sterk driver for høyere avdrått for å oppnå kvotefylling. Samtidig har

friskere geiter, bedre miljøfaktorer som for eksempel økt areal per dyr, ventilasjon, fôringsrutiner og nye fôrings-systemer gjort at geitene har helt andre muligheter til å ta ut potensialet for ytelse og tørrstoffproduksjon enn tidligere. Avlsframgangen for tørrstoffinnhold har vært stor og er en betydelig faktor for framgangen for tørrstoff. Det samme gjelder endring i fôringsstrategi med stor vekt på god fôring i tørrperiode og bedre oppdrettsfôring.

Høg ytelse og høgt tørrstoffinnhold setter imidlertid store krav til sammenstilling av fôrrasjonen. Det kreves høyere energikonsentrasjon og høyere proteininnhold. Dette oppnås hovedsakelig med økt bruk av kraftfôr dersom ikke grovfôr kvaliteten er svært god. Utviklingen mot stadig større geiteflokker kan gi utfordringer med å få til effektiv beiting.

Kan vi produsere mer og bedre grovfôr?

Kunsten er ofte å balansere ønsket grovfôr kvalitet og behovet for avlingsmengde. Informasjon fra 140.000 grov-

fôranalyser viser at grovfôrkvaliteten er den samme i dag som på 1990-tallet, mens grovfôrkostnadene har økt. Vi må fokusere på tiltak som gjør oss i stand til å produsere det grovfôret vi trenger med en bedre kvalitet og til en lågere kostnad. Bedre agronomi; som fornying av enga, kalking, økt utnyttelse av husdyrgjødsel, og rett mekaniseringsgrad i forhold til gardens ressurser. Grovfôret er vår viktigste proteinressurs!

Utnytter vi beiteene godt nok?

Beite er det billigste fôret vi har. Besetninger i Geitekontrollen ga i snitt 32 kg kraftfôr per 100 kg mjølk produsert på beite i 2015. Det tilsvarer om lag 0,8 kg kraftfôr til 2,5 kg mjølk. Kan vi utfordre geitene til enda høyere beiteopptak? Feltforsøket i regi av NMBU og TINE, med reduserte kraftfôrmengder i beiteperioden sommeren 2014, viste at geitene i mange besetninger greide å kompensere for en del av reduksjonen. Mjølkekvaliteten i dette forsøket var stabil også på lavere kraftfôrnivå på beite.

Bruker vi kraftfôr på riktig måte?

Med nye fôringssystemer for kraftfôr har mange nå muligheten til å differensiere kraftfôrmengder etter avdrattsgrupper i geiteflokken. Det er også et spørsmål om vi utfordrer opptakskapasiteten for grovfôr hos geitene godt nok utover i laktasjonen, gjennom justering av kraftfôrnivå i takt med at avdratten går ned og opptakskapasiteten for grovfôr går opp.

Kan vi styre ytelsen og unngå topper i produksjonen?

Ved moderate ytelser kan en større andel av fôrbehovet dekkes med grovfôr. Geitenes kapasitet til å ta opp grovfôr øker noe med økt ytelse, men er i første rekke bestemt av geitenes levendevekt, tidspunkt i laktasjonen og fiberegenskaper ved fôret.

En flattere laktasjonskurve gjør det enklere å bruke mindre kraftfôr og likevel dekke energi- og proteinbehovet. Et spennende feltforsøk ble gjennomført vinteren 2014/2015 i regi av NMBU og TINE, der en undersøkte om det er mulig å styre ytelse og form på laktasjonskurven med fôrstyrke ved kjeing og ulike strategier for opptrapping med kraftfôr etter kjeing.

Tabell 1. Avdrått og kraftfôr per fylke. Årsstatistikk for Geitekontrollen 2015

Fylke	Kg mjølk	PLF	Kg kraftfôr per 100 kg mjølk	Kg kraftfôr per 100 kg mjølk i beiteperioden
Hedmark	758	12,01	39,2	37,1
Oppland	685	11,81	36,3	33,0
Buskerud	784	12,25	33,4	27,5
Telemark	751	12,02	43,0	39,4
Rogaland	668	12,27	21,6	17,6
Hordaland	660	11,63	29,6	25,1
Sogn og Fjordane	739	11,96	40,1	35,8
Møre og Romsdal	747	11,87	31,0	28,5
Nordland	723	11,94	39,8	36,4
Troms	717	11,8	40,1	34,2
Landet 2015	725	11,91	36,4	32,5

Kraftfôrregistreringene i ny Geitekontroll

I ny Geitekontroll er det mulig å registrere kraftfôr på enkeltgeiter eller grupper av dyr. Registreringen er enkel og gir en svært god oversikt over kraftfôrbruk i buskappen. Perioderapporter viser kg kraftfôr per 100 kg mjølk ved hver kontroll og hittil i året. Det er viktig at kraftfôr registreres med de mengdene som virkelig gis gjennom året. Årsstatistikk fra Geitekontrollen danner grunnlag for å se på utvikling i kraftfôrbruk i geiteholdet, og den må bygge på riktige opplysninger.

Mål om mer norsk fôr

Legitimiteten til norsk geitehold er at vi klarer å nytte de lokale naturres-

sursene. Vi bør ha som mål å øke andelen norsk fôr i forhold til dagens nivå, både gjennom mer og bedre grovfôr og beite og mindre importerte råvarer i kraftfôr.

Omdømmet til norsk geitemjølkproduksjon er bygd på bruk av beite- og utmarksressurser. Stadig større besetninger og økt ytelse kan gi utfordringer med henblikk på beitebruk og behov for kraftfôr. Dersom flokkene blir så store at det blir vanskelig å drive effektiv beiting i utmark, er vi på feil kurs. Det samme gjelder om ytelsen fortsetter å øke og kraftfôrmengdene går opp.

*Hege Gonsholt,
Topp Team Fôring Geit i TINE*

SILOPRESS

- For rund silo (lagervare)
- Enkel og rask montering
- Kraftig 600g PVC-duk
- For firkantet silo etter mål
- Direkte fra produsent
- RASK levering!

*Vi lager også Siloposer, toppduk, presenninger, foldeporter osv.
Sjekk vår nettside for mer info.*

Høydal Almenning AS

6110 Austefjorden • TLF: 70 05 60 32
post@hoydalalmenning.no • www.hoydalalmenning.no